THE HEBREW JOURNAL
דער אידישער זשורנאל
THE HEBREW JOURNAL
The Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario
251-253 QUEEN ST. WEST Telephone Adelaide 3967-4517
Subscription Rates $6 PER YEAR $3.50 SIX MONTHS
Single Copy—3 cents
PUBLISHED BY
CANADIAN JEWISH PUBLISHING CO., LTD.
H. Winberg, Pres. and Gen. Mgr.
Entered as Second Class Mail Matter at C. P. O., Toronto, Ont.
January 22nd, 1913

ווען די אידען וואלטען געסטרייקט

פון מאקימיליאן האַרדען

ווען די אידען וואלטען פארסטרייקט, ווי וואלט דייטשלאנד אויסגעזעהן?

איך האָב אמאָל געגעבען אַן עצה אז אַ סטרייק פון אידען וואָלט געווען דער בעסטער ענטפער אויף דעם אנטיסעמיטיזם. אין אַ פיעל גרעסערער מאָס, ווי אין ענגלאנד אָדער אין אמעריקא זענען די אידען אין דייטשלאנד די מאַן נעבער אין דער וויסענשאפט, אין האנדעל, אין דער ליטעראטור, אין דער פרעסע, אין דער פינאנץ וועלט און אין דער קונסט, אַ חוץ דעם זענען די אידען אויך מעסיג אין אַלע אינטעלעקטועלע פראָפעסיעס. אזא מין סטרייק וואָלט אפשר געבראַכט די אנטיסעמיטען צום שכל אז זיי זאָלען פארשטעהן וואָס פאר אַ בעדייטונג די אידען האָבען פאר דעם לאנד.

אייגענטליך וואָלט מען גערארפט ערוואַרטען אז די אנטיסעמיטען זאָלען לכל הפחות ריכטיג אפשאַצען די אידישע מעלות און בענאבונגען. די אנטיסעמיטישע ליטעראטור וואַרפט פאר די אידען קודם כל אַן דער דורכשניטליכער מענש וועלכער איז אַ איד, האָט גרעסערע טאַלענטען ווי דער דורכשניטליכער מענש פון אנדערע ראסען. דערפאר אָבער, מיינען די אנטיסעמיטען, אז די אידען קאָנען ניט אנווייזען אויף וועלכע עס איז גרויסע שעפערישע פערזענליכקייט. אויך אַן דער הינזיכט בין איך ניט מסכים מיט די אנטיסעמיטען. מען דאַרף סוף כל סוף ניט פארגעסען אז די אידען זענען אַ זעהר קליין, צווייט און צושפריוט פאָלק, פון צוועלף אָדער פערצעהן מיליאָן מענשען אין אַלע וועלט־ביר־גער וואָלטען ניט אַזוי פיל שווער געווען אויסצוזאָגען אַ אורטייל אויף אַ גאַנצע ראַסע. מען קען זי דערביבער ניט פארגלייכען מיט די אנטיסעמיטען. מען דאַרף סוף כל סוף ניט פארגעסען אז די אידען זענען אַ לענדער. אין דייטשלאנד באַטרעפט די צאָהל פון די אידען וועניגער ווי איין פּראָצענט פון דער גאנצער באַעלקערונג, און צו קען זי עס אין אַז אָט פון דער דאָזיגער וויניגער מחנה זאָל טאַקע דראָהנען אַ לעבענס סכנה פאר דעם שטארקען, פלייסיגען, הויך קולטווירטען און זעהר ענערגישען דייטשען פאָלק? בלויז אזא מין חשד דאַרף דאָך זיין אַ באַלידיגונג פאר די דייטשען. אָהן צווייפעל, די אידען האָבען אַ געוויסען אַצאָהל גרויסע שעפערישע נאָנים, וואָס איז אין פּראָפאָרציע צו זייער צאָהל. צו האָבען דען די אידען ניט געגעבען דער וועלט יעזוס'ן? צו האָבען זיי ניט געגעבען דער וועלט אין ביבעל, דאָס הייליגע בוך פון מערב אייראָפּאַ? צו האָבען זיי ניט געגעבען דעם אַפּאָסטעל פאָול און אנדערע אַפּאָסטאָלען? צו זיינען זייערע לענענדען, אין דער הינזיכט פון זייער מאָראַלישער ווערט ביי טערריישע פאנטאזיע וועניגער ווערט ווי די דיכטונגען פון האָמער? צו איז ניט ברוך שפינאָזאַ איינער פון די ריינסטע און פיינסטע גשמאַלטען פון דער גאנצער מענשליכער געשיכטע?

צוזאמען מיט די אידען וועלכע האָבען געראָהט גאָר אין פאַרלאַנג צו ווערען שנעל ריך, ווייל מען האָט זיי אין קיין אָרט ניט ערלויבט זיך צו איינבירגערען און זיך איינצואוואַרצלען אין דעם באַרען פון דעם לאנד וואו זיי האָבען געוואוינט, זיינען שטענדיג געווען פיעל אויפען, וועלכע האָבען מיט שמחה און מיט פרייד זיך מקריב געווען, אָהן אַ באַלוינונג און ניט זוכענדיג זאָגאַר קיין באַלוינונג, לטובת דער מענשהייט, לטובת דער אלגעמיינער זאַך.

מען דאַרף אויך ניט פארגעסען אז די אידען כזען מאכען פאר זיך אַ וועג און דורכשלאָגען זיך אונטער פיעל שווערע אַדאָרענונגען ווי דאָס דאַרפען מאכען די גוים. זיי דערגרייכען זייער ציעל נאָכדעם אָפט נאָר נאָך דעם ווי זיי האָבען גובר געווען אַ זעהר גרויסען ווידערשטאנד. אפילו אידען פון דער גרעסטער באַרייטונג האָבען אָפט ניט די געלעגענהייט צו עגטוויקלען. זייערע טאַלאַנטען ווייל מען לאָזט זיי דאָס ניט טאַן בלויז צוליעב דעם וואָס זיי זענען אידען. לאָמיר נעהמען פאר אַ ביישפיעל אזאַ מענש ווי מאַקס וואַרבורג, אין האַמבורג. לויט מיין מיינונג איז ער אַ זעהר קלוגער מענש און אין אַ געוויסען זין האָט ער אויף זיך אַ קאָפּ פון אַ שטאאטסמאַן, נו, נוצט מען איהם אויס אין דייטשלאנד? אין פאַרלויף פון דער וועלט מלחמה און נאָך דער מלחמה האָט ער געטאָן גרויסע ארבייטען פאר דייטשלאנד. זיין פריינד אלבערט באַלין, וועלכער איז אויך געווען מיין פריינד האָט געשטעלט אין רשות פון דייטשלאנד דעם גאנצען אפאראט פון זיין האַמבורג אמעריקאַ ליניע, כדי אַלע שיפען זאָלען קאָנען באַזאָרגען דייטשלאנד מיט שפייז, מיטלען. פּראָפעסאָר האבער האָט נערעטעוועט די דייטשע לאנד ווידערשאפט אין צייט פון קריעג. ער איז אויך געווען דער וועלכער האָט ערפונדען דעם שאַפע וועלכער האָט מעגליך געמאַכט דעם געברויך פון גאַזען אין דער צייט פון קריעג. פּראָפעסאָר עהרליך'ס ערפינדונג פון דעם סערום סאַלוואַרסאַן, האָט אפגעשטעלט די פארשפּרייטונג פון דער מורא'דיגער קראַנקהייט. וואָלטער ראַטענאַו האָט אָרגאַניזירט אין דייטשען קריעגס מיניסטעריום די באַזאָרגונג פון די רוי־שטאָפען וועלכע זענען געווען אָבסאָלוט נויטיג אום צו קענען אָנפיהרען די מלחמה. אָהן אייזענבאַן־ראַטען, אָהן אייפהערדיגען הוסטען געגעבען נוץ און ניט ווערענדיג מיעד האָבען וועלכע באַריהמטע אידישע כירורגען, דאָק־טוירים, כעמיקער, אינזשענירען און אַזוי ווייטער אין פאַרלויף פון לאנגע יאָהרען געאַרבייט מיט ערפאָלג פאר דער דייטשער אַרמיי און פאר דעם דייטשען לאנד. אָהן די טאַלאַנטען און אָהן די אינערגעבענ־הייט פון די דאָזיגע אַלע אידען וואָלט דייטשלאנד, וואָס איז דאָן געווען אונטער אַ בלאָקאַדע, בשום אופן ניט געקענט אויסהאַלטען אזוי לאנג ווי זי האָט אויס־געהאַלטען.

און, צו איז עס ניט געווען אַלבערט איינשטיין, דער אויטאָר פון דער רעלאַ־טיוויטעט טעאָריע, דער ערשטער פיאָנער וועלכער האָט נאָכאַמאָל געשאַפען אַ גרוי־סען נאָמען אין דער וועלט פאר דעם באַ־זיעגטען דייטשלאנד?

דאָס אַלעס פארגעסט מען און מען ווישט אָפּ פון זכרון.

ווען די אידען וואָלטען אָבער פאַר־סטרייקט, וואָלט זיך שנעל אַרויסגעוויזען ווי שטאַרק גוטיג די דייטשען מוזען האָ־בען די אידען און אויף וויפיעל דער וועלט ערפאָלג פון דייטשלאנד אויף דער נדעס־טער מערהייט געביעטען פון מענשליכע אויפטען הענגט אָפּ טאַקע פון אָט דער דאָזיגער צוזאַמענמישונג פון אָט די ביידע „ראַסען" וועלכע פאַרפאָלגאַמען איינע די אנדערע.

צו וועט דער אנטיסעמיטיזם אין דייטשלאנד ווערען קלענער..

דאָס הענגט אָפּ פון דער ענטוויק־לונג פון דער עקאָנאָמישער לאנג. וואָס בעסער עס נעהמט די דייטשען אַלס וועג־ניגער וועלען זיי פיינט האָבען די אידען. דער איד איז דאָס בפרה היגדעל פאר אַלץ, אפילו פאר דער עקאָנאָמישער נויט פון אנדערע.

אין אמת'ן גערעדט ווערט דאָך היינט די גאנצע וועלט רעניערט נאָר פון עקאָנאָמישע פאַקטאָרען. די פּאָליטיקער האָבען אויפגעהערט שפּיעלען די הויפּט אָלץ. היינט זענען עס די קאַפּיטאַליסטען וועלכע ענטשיידען, און די צייט ווען עס האָט זיך אַ טייל מענשען נעהאָלט"מ'ט אז דאָס „אידישע" קאַפּיטאַל באַהערשט אַלץ איז שוין לאנג אַוועק. וואָס פאר אַ בעדייטונג די ראַטשילדס, און טען איז דייטשלאנד נאָך ניט געווען אזוי וואָס פאר אַ פנים האָט אפילו די פירמע לאעב און קאָמפּאַניע אין פאַרגלייך מיט הענרי פאָרד, ראַקפעלער, מאָרגאַן און מאָהנאַן, די טראַסט קענינען פון „ריין" אַרישער אפשטאַמונג.

די אנטיסעמיטען רעדען וועגען „אי־דייטשער אַמאַספערע און ערצוינען גע־וואָרען אין קריסטליכען גלויבען און האָבען נעהאַט זעהר וועניג קאָנטאַקט מיט אידען. איך האָב זיך בעטראַכט אַלס אַ דייטש אין יעדער הינזיכט. איין שעהנעם פריה־מאָרגען אָבער האָב איך געמוזט באַמער־קען אז די „ראַסע מענשען" האַלטען מיך ניט אַלס אַ „ריינעם דייטש". דער פאַקט אז מען קען קוים געפינען אמת'ע רייגע ראַסען, דאָס אַרט ניט די אנטיסעמיטען, דאָס איז באַזונדערס אמת בנוגע דער באַ־פעלקערונג וואָס וואוינט צום מזרח זייט פון דעם טייך עלבע. דאָס איז אַ פאָלק וואָס איז אַ ווינדיש־סלאַוויש־פרייס־יש געמישט. דוקא די פאַמיליען פון אַדעל פון דעם דייטשען מזרח זענען, ווי מען קען זעהן פון די מיינונגען און פון זייער פּר־זינאַמיע אין אַ גאָר פריהער צייט פאַר־פאַלאַוט געוואָרען. דאָס אַרט אָבער ניט די אנטיסעמיטען.

איך בין ניט דער איינציגער. דאָס זעלבע האָט פאַסירט אויך ניט פיעל אנדערע מענשען.

אַלץ וואָס די אידען אין דייטשלאנד האָבען געטאָן צו דיעזען זייער לאנד מיט אַלע זייערע כחות און מיט זייער גאנצער איכערגעבענהייט, האָט ניט געהאָלפען. צום ביישפּיעל, אין פאַרלויף פון דער מלחמה האָבען די אידען זיך אויפגע־פיהרט אויף אַ מוסטערהאַפטען אופן; זיי זיינען געווען זאגאַר מעהר פאַטריאַ־טיש ווי די דייטשע פאַטריאָטען, זיי האָ־בען געהערט צו דעם ערגסטען מין שאַוויי־ניסטען. עס קאָן זיין אז איינצעלנע אַי־דען זענען אין פאַרלויף פון דער מלחמה און פון דער וואָלוטע אינפלאַציע געוואָרען אביסעל צו שנעל רייך. עס קאָן זיין: זיי־ערע זענען אָבער זענען אַ גאַרנישט אין פאַרגלייך מיט די גיגאַנטישע פּראָ־פיטען וועלכע עס האָבען געמאַכט אין דער זעלבער צייט די אמת'ע דייטשען, אין דער אינדוסטריע, אין דער לאנד־ווירטשאַפט, אין דער פּראָדוקציע פון אַרמאַטען, קויהלען, מלבושים, און אַזוי ווייטער און אַזוי ווייטער. די אנטיסעמי־טישע טענות אז די אידען האָבען אַ באַ־זונדער סימפּאַטיע פאר די ראַדיקאַלע פּאַרטייען איז ניט אמת. עס איז נאַטיר־ליך אז די יענע וועלכע זענען אונטער־דריקט און ווערען גערודפ'ט, שליסען זיך אָן אין די ראַדיקאַלע פּאַרטייען. ווען די אנטיסעמיטען אָבער זאָלען לאָזען צורוה די אידען וועט מען געפינען די אידען אין די קאָנסערוואַטיווע פּאַרטייען, פונקט ווי עס איז דער פאַקט אין די אַלע לענדער וואו די אידען זענען אין וואוילשטאַנד. אונזערע אידישע קאַפּיטאַליסטען וואָלטען געווען זעהר ניהא אָנצושליסען זיך צו דער דייטש־נאַציאָנאַלער פּאַרטיי, ווען די אנטיסעמיטען וואָלטען זיי נאָר אריינגע־לאָזט.

אויך דר. וואָלטער ראַטענאַו וועלכער איז רייך געוואָרען אלס באַנק דירעקטאָר און אינדוסטריאַליסט, האָט נעהאַט זעהר און זעהר קאָנסערוואַטיווע מיינונגען. ער האָט אָנגעפיהרט פּראָפאַגאַנדע פאר דעם אַלטען מלחמה'דיגען פרייסענטום; ער איז געווען זעהר „אומגליקליך" ווייל צוליעב זיין גלויבען האָט ער ניט געקאָנט ווערען אַן אפיציער פון דער קייזערליכער וואַר־דיע. ער האָט געשריבען פייערדיגע לויב־געזאַנגען צו דער פרייסישער עעגינין לו־איס. ער האָט אָפּגעקויפט אַן אַלטען שלאָס אין וועלכען די עעגינין האָט אַמאָל געוואוינט, האָט עס פאַרדיקט, איבערגע־בויט און געמאַכט דערפון אַ מוזעאום, צו איהר אנדענקונג. אנטער אַ פּסעודאָנים האָט ער פאַרעפענטליכט אַן אַרטיקעל אין וועלכען ער האָט אָנגערופען די אידען וועלכע שטרעבען זיך צו אסימילירען מיט די דייטשען מיט די ווערטער „אַן אויא־טיגע אַנדערע אויף אַ אמתיגען באַדיינען". לויט'ן נגאַך פון ווילהעלם דעם צווייטען האָט ער באַקומען אַ הויכען אָרדען ווע־לכען ער האָט געמאַנען מיט שטאָלץ. נאָך נאָך אין זומער 1918 האָט ער נביאות געזאָגט אין דייטשלאנדס סיליטערישען נצחון אז ער האָט געוואָרענען נעגען אַ „צו פריהען שלום". ער האָט עפענטליך קרי־טיסירט לודענדאָרפען וועלכער האָט גע־פאָדערט אַ וואַפען שטילשטאַנד. אין אַפּטאָבער 1918 האָט ער נאָך אַלץ פאַר־לאַנגט אַן אַלגעמיינע מאַסען מאָביליזאַ־ציע.

ער איז געווען נייסטרייך, האָט גע־לערענט פיעל און האָט געהאַט גלענצענדע מאַלאַנטען, אָבער אויף קיין געביט איז ער ניט געווען שעפערישע. אין די גרעסטע זאַכען, אויף אַלס באַנקיר און אינדוסטריע פיהרער האָט ער שטענדיג נעבאָלאַנדרושט. די גרעסטע איבערטרייבונג פון זיין גרויס־קייט איז געווען ווען נידערטרעכטיגע הענט האָבען איהם ערמאָרדעט, איהם, וועלכער איז אין הארצען געווען ניט קיין דעמאָקראַט און ניט קיין רעפּובליקאַנער.

אַן אמת'ער שעפער אין זיין איינזייטיגקייט אַן אמת'ער גאַון איז גע־ווען דער פאָטער דער גרינדער פון דער א. ע. ג. וועלכער האָט דער ערשטער גע־בראַכט אין דייטשלאנד עדיסאָנס ערפינ־דונג און האָט געשאַפען אין זיין געביט עהנלעכעס ווי הערני פאָרד אין אַמעריקאַ. נעוואַנען צו דער פרייסישער עעגינין לוי־איס. ער האָט אָפּגעקויפט אַן אַלטען שלאָס אין וועלכען די עעגינין האָט אַמאָל געוואוינט, האָט עס פאַרדיקט, איבערגע־בויט און געמאַכט דערפון אַ מוזעאום, צו איהר אנדענקונג. אנטער אַ פּסעודאָנים האָט ער פאַרעפענטליכט אַן אַרטיקעל אין וועלכען ער האָט אָנגערופען די אידען וועלכע שטרעבען זיך צו אסימילירען מיט די דייטשען מיט די ווערטער „אַן אויא־טיגע, אַ כבר, אבער נוואלד, טו מיט מיר שיס מיר אריין אין דעם, אין דערהיים מוז מען זיין ווייב.

פאר דר. בענא צ נירונגס בעאמטע, ווייל ציינגעל און אז ער נעה שפּריצט פייער פון זי ציטערט פאר זיין פר אויף איהם איין מינ א שעה צייט. און זי אַלע מאָל פאַרוואָס צו ער אוועקגעשטעלט שירים און באַנאַסען. ד וואַסער. אָם האָט ער געהאַנגען זיין מאַנטע כען. און א רעדנערין האָט אַן אייזרנעס רע ווייל אַזוי שנעל ווי ,,ראַטעווע, האָב רחמנ ערשטע מאָל ווי ער ר ווי א מאַן די פרוי קו אויף א העלד. זי ערו אז אָט וועט ער מיט געבען א טריט און דא צוטראַטען.

און ער האָט הע צו זיין פרוי: „ווארט כאַפּ איך דאָס מייזעל מיר שוין פנר'ן".

ער האָט די מו באַפּט. ניט היינט אונ האָט איז געשעהן ד וואָס אין היוז איז ניט צווייטענס, האָט ער ר אויף איהם שרייען רע א צעטעל די הטאַפּן. נאַנען נאָך מיט יאה איינמאָל קומט ד זיין פרוי דערצעהלט עפּעס קלאַפּען אין הו ,,דאָס איז גאַרנ זאָג געטאָן, ,,מסתמא אזוי שנעל ווי זאָגט די פאַר ווערט אָנגעהויבען צו ציטע ,,גוואַלד, טו מיט מיר שיס מיר אריין אין טיגער, א כבר, אבע נוואַלד, א מויז, העל ביי דר. בענא הע מאַנצט פאר שמחה. ווי ער זעהט זיין ווי און זי ווענדעט זיך צ ,,ראַטעווע, האָב רחמנ ערשטע מאָל ווי ער ר ווי א מאַן די פרוי קו אויף א העלד. זי ערו אז אָט וועט ער מיט געבען א טריט און דא צוטראַטען.

אין ער האָט הע צו זיין פרוי: „ווארט כאַפּ איך דאָס מייזעל מיר שוין פנר'ן".

ער האָט די מו באַפּט. ניט היינט אונ האָט איז געשעהן ד וואָס אין היוז איז ניט צווייטענס, האָט ער ר אויף איהם שרייען רע א צעטעל די הטאַפּן. נאַנען נאָך מיט יאה איינמאָל קומט ד זיין פרוי דערצעהלט עפּעס קלאַפּען אין הו ,,דאָס איז גאַרנ זאָג געטאָן, ,,מסתמא אזוי שנעל ווי ווי זאָגט די פאַר ווערט אָנגעהויבען צו ציטע ,,גוואַלד, טו מיט מיר שיס מיר אריין אין טיגער, א כבר, אבע נוואַלד, א מויז, העל ביי דר. בענא הע מאַנצט פאר שמחה. ווי ער זעהט זיין ווי און זי ווענדעט זיך צ ,,ראַטעווע, האָב רחמנ ערשטע מאָל ווי ער ר ווי א מאַן די פרוי קו אויף א העלד. זי ערו אז אָט וועט ער מיט געבען א טריט און דא צוטראַטען.

לונגען און האַרץ־פעהלער

פון דר. מ. סניידער

דאָס האַרץ איז אַ צוטיילט פון אַ שייד־ווענטעל אין אַ רעכטער און לינקער זייט, וועלכע קאָמפּליקירען איינע מיט דאָס אַנ־דערע דורך די לונגען. די רעכטע זייט פון האַרץ, ווען עס ווערט אפגעשוואַכט שטעקט עס ניט אָט די לינקע זייט פון האַרץ בעת די לינקע זייט פון האַרץ שטעקט יאָ אָן די רעכטע זייט אויב עס ווערט קראַנק.

* * *

די לונגען זענען דער מיטעל־פּונקט פון דער צירקולאַציע צווישען דער רעכ־טער און לינקער זייט פון האַרץ. דאָס בלוט וואָס געהט דורך, דורך די לונגען ווערט געריינינגט און אויב עפּעס שטערט דאָס דורכגאַנג און ריינינונג פון דאָס בלוט אין די לונגען, פאַראורזאַכט עס אַ קורצען אָטעם.

אַסטמאַ. עמפיסמאַ, צונויפגעוואַק־סענע לונגען, נייומאָניאַ, וואָס זענען ניט ריכטיג אויסגעהיילט געוואָרען שעדיגט עס אַלץ די לונגען אַזוי, אז דאָס בלוט קען קוים דורכדרינגען, עס אָנבאַלאַנגט אויף וויפיעל די לונגען ווערען גשעדיגט און דאָס איז די אורזאַך פון אַ קורצען אָטעם. פון אַזאַ צושטאַנד ליידט דאָס רעכטע האַרץ, ווייל עס מוז זיך אַנשטרענגען צו־פיעל צו דורכשטופּען דאָס בלוט דורך די באַשעדיגטע לונגען, און אַפּטמאָל קען עס ניט ריכטיג געטאָן ווערען, און דאָן ווערען דער לעבער און די פיס געשוואָלען, און דאָס זענען די סימפּטאָמען אז די רעכטע זייט האַרץ איז קראַנק.

מענשען וועלכע ליידען פון דעם אויר־בענדערמאָהנטען לונגען צושטאַנד דאַרפען זיך אָפּט עקזאַמינירען און אויך לאָזען זייער אורין טעסטען כדי צו פאַרמיידען וואָס די איבערגעאַרבייט רעכטע זייט האַרץ פאַראורזאַכט. אויב אַזעלכע מענ־שען ליידען פון געז און אין מאָגען גע־גענד אַ דריפענעש מיינט עס אז זייער רעכטע זייט האַרץ איז קראַנק.

* * *

אַנגרייפענדע האַרץ־טיהרלאַך (לי־קערדזש) און הויכער בלוט־דרוק זענען די הויפּט אורזאַכען פון וואָס די לינקע זייט האַרץ ווערט קראַנק, און עס קען ניט דורכשטופּען דאָס גאַנצע בלוט וואָס ווערט געבראַכט פון די לונגען, אַזוי אַז אַ אביסעל בלוט ווערט איבערגעלאָזט אין די לונגען־קאַנאַלען וואָס מאַכט זיי צו פאַרגרעסערען. אין אַזאַ צושטאַנד קען דאָס בלוט ניט דורכגעהן גלייך דורך די לונגען, פאַראורזאַכענדיג אַזוי אָרום אַ קורצען אָטעם. אָהן אויפהערדיגען הוסטען (טרוקען אָדער פייכט) און אין אַ סך פאַלען איז דאָס שפּייעכץ רויטלאַך פון בלוט, און דאָס איז באַקאַנט אַלס בלוט פון האַרצען.

ביי קינדער וועלכע ליידען פון אַנ־גענריפענע האַרץ טיהרלאַך (ליקערדזש) בלוטיגען אפט שטאַרק פון דער נאָז, הויפּטזעכליך נאָכדעם ווי זיי לויפען זיך אָן. דאָס איז אויך פאַרבונדען מיט דער שטאַרקער האַרץ־קלאַפּעניש. אַזעלכע קינ־דער מוזען פאַרמיידען אויפרעגונג און אויף האָבען זעהר וועניג עקסערסייז צו־ליעב זייער שוואַך האַרץ.

אויב ביי עלטערע מענשען הויבט פּלוצלינג אָן נעהן בלוט פון נאָז, קען עס זיין סימן אז זיי ליידען פון הויכען בלוט־דרוק. אַזעלכע מענשען פיהלען זיך בעסער פון זייערע קעפּ וועהטאַגען, נאָכ־דעם ווי דאָס בלוט געהט אָפּ. דאָס העלפט פונקט אַזוי ווי „שלאָגען צום אָדער" וואָס קען אין פאַלען ווען די פּערזאָן איז אין אַ סך ערנסטע פאַלען הויכען בלוט־דרוק, אין וויינער דזשענעראַל האָספּיטאַל. דאָס „שלאָגען צום אָדער" ווערט דאָרטען גע־טאָן אין פאַלען ווען די פּערזאָן איז אין געפאַהר צו קאָמען אין אַפּאָפּלעקסיע.

בלוט פון נאָז קען אויך פאַראור־זאַכט ווערען צוליעב קאַטאַר אָדער וואונ־דען אין אַ שף.

מענשען וועלכע ליידען פון שטענדיג־נען הוסטען און קורצקייט פון אָטעם, וואָס קומט פון קראַנקע האַרץ־טיהרלאַך, קריגען לייכט קאַלדס. הויפּטזעכליך אין אויב זיי ווערען פון דעם ניט אויסגעהיילט קענען זיי פאַלען קרבנות פון ניומאָניאַ. אַ סך פון אַזעלכע קראַנקע ווערען אָנגענומען פאַר בראָנכיט, און זיי ווערען נאָטיריליך ניט בעסער ביז זייער האַרץ צושטאַנד פאַרבעסערט זיך.

מענשען וועלכע האָבען קיינמאָל ניט געליטען פון אַסטמאַ און זיי האָבען אַ קורצען אָטעם ווען זיי ליידען פון נאָז, אין אַ קאָבע־גיש און האַרצען ליידען געוועהנליך פון אַ קראַנקער לינקער זייט האַרץ.

אויב אַזעלכע מענשען באַקומען נעז, דריקענדיג און שמערצען אין און אַרום דעם מאָגען, מיינט עס אַז זייער צושטאַנד ווערט ערגער און זייער רעכטע זייט האַרץ ווערט אויך קראַנק וואָס פאַראור־זאַכט אַ געשוואָלענעס לעבער און מאָגען סימפּטאָמען. אין אַזעלכע פאַלען דאַרף מען בלויז רוהען אין בעט אַ שטיקעל צייט, און עסען אַ ספּעציעלע דיעטע און זיין אונטער דעם אויפזיכט פון אַ דאָקטאָר.

נרויסע פאַרבאַרייטונגען פאַר גרעסטער אידי־שער לאַנד איבערוואַנדערונג אין אוקראַינע

רעגיערונג ווערט ערוואַרטעט צו געבען ניי לאַנד. — גרינדעט אַגריקולטורעלע שול און עפענט אַמבולאַטאָריע פאַר די אידישע קאָלאָניסטען.

ניט ווענינער ווי 4000 נייע אידישע פאַמיליעס דאַרפען באַזעצט ווערען אויפ'ן לאַנד אין אוקראַינע היינטיגען פריהלינג, לויט מעלדונגען, וואָס זענען אָנגענומען צום פאַראיינינגטען אידישען קאָמיטעט. אַלע נויטיגע מעגלעכקייטען דערצו ווע־לען פאַרענדיגט ווערען ווערען ביז דעם 1־טען יאַנואַר, און גלייך וועט זיך אָנ־הויבען די צוזאַמענשטעלונג פון די איינ־צעלנע איבערוואַנדערער־גרופּען פאַר דעם פריהלינג.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער פאַר־גרעסערטער איבערוואַנדערונג, וועלכע ווערט ערוואַרט, האָט זיך דער אוקראַיני־שער „קאָמערד" געווענדעט צו דער רע־גיערונג וועגען אויסטיילען נייע ערד־חלוקים אין מאַריאָפּאָלער און זאַפּאָראַ־ישער קרייזען, אויסער די 130,000 דע־סיאַטין לאַנד, וואָס די אוקראַינער רע־גיערונג האָט שוין פאַר דעם צוועק אויס־געטיילט. צו העלפען דער איבערוואַנ־דערונג, וועט אויך דער אַגריקולטורעלער שול פאַר דעם אַמבולאַטאָריע אין אַ גאַנצן אַרט אין אַ גאַנצן אַרט אין אַ גאַנצן אַרט